

قوه قضائیه

سلسله نشست‌های تدریسی

(پژوهشگر حقوق خصوصی)

عدم توافق طرفین در اجراء داد و اور مرضی الطرفین

پژوهشگاه قوه قضائیه

سرشناسه : مددی، هدی، ۱۳۷۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : عدم توافق طرفین در انتخاب داور مرضی‌الطرفین/ تحقیق، تهیه و تنظیم: هدی مددی، محمدجواد عسگری؛ [برای] پژوهشکده حقوق خصوصی.
 مشخصات نشر : تهران: قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات: پژوهشگاه قوه قضاییه، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهری : ۵۵ ص:، ۱۹×۹/۵ س.م.
 فروست : سلسله نشست‌های نقد رأی.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۰۶-۹-۳
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : داوری و جزا -- ایران
 موضوع : Arbitration and award -- Iran
 شناسه افزوده : عسگری، محمدجواد، ۱۳۷۴ -
 شناسه افزوده : ایران. قوه قضاییه. مرکز مطبوعات و انتشارات
 شناسه افزوده : پژوهشگاه قوه قضاییه
 سبب افزودن : پژوهشگاه قوه قضاییه. پژوهشکده حقوق خصوصی
 رده‌بندی بره : KMH1829
 رده‌بندی دی‌سی : ۳۴۷/۰۰۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۶۹۴۱۰

وبسایت: www.ljri.ir کد پستی: ۱۹۸۲۸۴۶۵۱۴ تلفکس: ۰۲۱-۲۲۰۹۲۰۶۱
 نشانی: بزرگراه چمران، بزرگراه پارس امام، بعد از خروجی اوین درکه، پژوهشگاه قوه قضاییه

مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه

عنوان: عدم توافق طرفین در انتخاب داور مرضی‌الطرفین
 تحقیق، تهیه و تنظیم: هدی مددی، محمدجواد عسگری
 ناشران: پژوهشگاه قوه قضاییه، مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضاییه
 اسامی اساتید مدعو: محسن اهورکی (معاون قضایی رئیس کل دادگستری استان تهران)، فاسم ته‌کلی (رئیس شعبه ۲۸ دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - دکتر مجتبی نورزاد (رئیس شعبه ۶۱ دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - دکتر یوسف یعقوبی (مستشار دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - جعفر افراشی (مستشار دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - سید عطاءالله قیصری (مستشار دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - دکتر مرادی (مستشار دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - محمدباقر سروی (مستشار دادگاه تجدیدنظر استان تهران) - دکتر محمدباقر قربان‌وند

قیمت: ۶۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۰۶-۹-۳

شمارگان و نوبت چاپ: ۱۰۰۰ نسخه - چاپ دوم - آذر ۱۳۹۹

مرکز پخش، فروشگاه و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان حافظ، نبش خیابان سمیه، ساختمان شماره ۳ قوه قضاییه
 شماره‌های تماس: ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۰۴ - ۰۲۱-۸۸۱۹۹۹۱۳
 وبسایت: www.judpub.ir

فهرست مطالب

۷	۱. مقدمه
۱۱	۲. طرح مسئله و بیان دیدگاه‌ها
۱۱	۱-۲. عدم توافق بر داور مرضی الطرفین
	۲-۲. دیدگاه نخست: انتفای داوری و صلاحیت دادگاه در
۱۳	در پیوستگی به موضوع اختلاف
۱۵	۳-۱. دیدگاه دوم: صلاحیت دادگاه در تعیین داور
۱۷	۲-۴. دیدگاه سوم: برائیده
۲۱	۳. آراء مورخین
۲۳	۱-۳. پرونده نخست
۲۴	۲-۳. پرونده دوم
۲۷	۴. متن نشست
۵۵	فهرست منابع

۱. مقدمه

این امر که امروزه رسیدگی‌های قضایی و توسل به دادگاه‌ها، همچنان رایج‌ترین و معمول‌ترین شیوه‌های حل اختلاف میان اشخاص خصوصی است، موضوعی انکارناپذیر است. با این حال شیوه‌های آرای قضایی که در ادبیات حقوقی بین‌المللی «روش‌های حل اختلاف جایگزین»^۱ نامیده می‌شوند، فارغ از تفاوت دیدگاه‌هایی که پیرامون تعداد و احصای این روش‌های جایگزین وجود دارد،^۲ در دوران اخیر رشدی چشم‌انداز داشته و در بسیاری از دعاوی و قراردادهای طرفین، حل اختلاف آتی حتمانه را به یکی از این طرق پیش‌بینی می‌کنند. داوری به عنوان فرآیند حل اختلاف در روش‌های غیر قضایی از اهمیت بسیاری برخوردار است. ویژگی‌های متمایز داور و منافع و برای طرفین دعوا به ارمغان می‌آورد این نهاد را در بسیاری از قراردادهای بویژه قراردادهای تجاری بین‌المللی، نقشی بی‌بدیل شناسیده است.^۳ در ادبیات حقوقی ما داوری این‌گونه تعریف شده است: «فصل اختلاف بین طرفین در خارج از دادگاه به وسیله شخص یا اشخاصی که طرفین یا ثالث آنها را در این جهت انتخاب نموده باشند.»^۴ قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب سال ۱۳۷۶ نیز در ماده یک داوری را چنین تعریف کرده

۱. *Alternative Dispute Resolutions (ADR)*.

۲. برای مشاهده و آشنایی با این شیوه‌ها و اختلافات پیرامون تعداد آنها رک:

Moses, Margaret L, *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*, Cambridge University Press, 2nd edition, 2017, p. 16.

۳. برای ملاحظه مهم‌ترین سازمان‌های داوری و افزایش تعداد پرونده‌های ورودی به آنها

طی دهه اخیر رک: *Ibid*, pp. 11-16.

۴. شمس، عبدالله، *آیین دادرسی مدنی (دوره پیشرفته)*، جلد سوم، تهران: میزان،

است: «داوری عبارت است از رفع اختلاف بین متداعیین در خارج از دادگاه به وسیله شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی مرضی الطرفین و یا انتصابی.» این تعاریف که هر دو بر طبع توافقی داوری تأکید دارند، می‌تواند کلید بحث از فواید داوری باشد؛ فوایدی که داوری را تا این حد مقبول و معمول به داشته است. داوری به طرفین این امکان را می‌دهد که شخصی را برگزینند که بیش از مقامات عمومی قضایی در امر محول شده به وی تخصص و تبحر دارد. در واقع هرچه شخصی تخصصی‌تر شود، تعیین داوری از همان تخصص برای رفع اختلافات، تر است؛ چراکه این توقع از قاضی که در تمام مسائل کوچک و بزرگ بتواند تبحر کافی داشته باشد توقعی نسبتاً نارواست. از سوی دیگر ارجح به داوری بعضاً هزینه‌های کمتر از توسل به نظام قضایی دارد و مهم‌تر از همه، اینکه فرآیند داوری نسبت به رسیدگی قضایی که ممکن است طولانی‌ترین اداله دادرسی و درگیر بودن طرفین دعوا برای سالیان متمادی باشد، به احتمال بسیار زیاد فرآیندی کوتاه‌تر خواهد بود. جمیع این اوصاف منجر به استفاده روزافزون از این نهاد حل اختلاف شده است. این اقبال متزاید به داوری از جنبه‌ای دیگر سبب گسترش بحث‌های علمی در این حوزه شده است. مباحثی که عمدتاً به رفع ابهامات و خلاصی منجر به بردارد که ملازمه با استفاده بیشتر از این نهاد دارد. کاربرد هرچه بیشتر یک نهاد به خوبی خلأها و کمبودهای آن را نمایان می‌سازد. با بل آن ابهامات و یافتن راه حل سؤالات به کارکرد بهتر آن تأسیس حقوقی کمک شود. در عرصه داوری نیز یکی از سؤالات اصلی که محل ابهام محاکم نیز بوده این است که در فرض توافق طرفین بر انتخاب داور مرضی الطرفین، در صورتی که پس از بروز اختلاف،

طرفین موفق به تراضی بر یک داور نشوند، تکلیف این داوری و دعوای آنها چه می‌شود؟ با این موضوع در پرونده‌های مختلف به شیوه‌های متعارضی برخورد شده است. این تشتت آرا محور شصت و پنجمین نشست از سلسله نشست‌های نقد آراء دادگاه تجدیدنظر استان تهران^۱ با عنوان «عدم توافق طرفین در انتخاب داور مرضی‌الطرفین» بوده است که گزارش مشروح آن پس از این طرح مقدماتی پیرامون موضوع خواهد آمد.

۱. شصت و پنجمین جلسه نقد رأی دادگاه‌های تجدیدنظر استان تهران روز سه‌شنبه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۹ در سالن ولایت مجتمع امام خمینی با موضوع «عدم توافق طرفین در انتخاب داور مرضی‌الطرفین» با محوریت نقد آراء شعب ۲۷ و ۱۵ دادگاه تجدیدنظر استان تهران با حضور جمعی از قضات این دادگاه برگزار گردید.